

MAKTABGACHA TA'LIM SOHASIDA YANGI PEDOGOGIK
TEXNOLOGIYADAN FOYDALANISH

Qodirova Shahodat Ochilovna

Shahrisabz davlat pedagogika institutining

Pedagogika fakulteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi tyutori

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotida Pedagogoglarning innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda faoliyat olib borish jarayonining samaradorlik xususiyatlari va ulardan foydalanishda e'tibor berish zarur bo'lgan jihatlar haqida so'z yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *texnologiya, o'yin, innovatsiya, kreativ pedagog, Kompetensiya, shaxs, interfaol metodlar, globallashuv, ijtimoiylashuv, jamiyat, Integral yondashuv, loyihali ta'lim, rivojlantiruvchi ta'lim.*

Mamlakatimizda yurtboshimiz boshchiligida ta'lim sifati va samaradorligini oshirish bo'yicha qilinayotgan barcha islohotlardan ko'zlangan maqsad – barkamol Insonni voyaga yetkazish, yurt istiqbolini porloq qilishdan iboratdir. Bu borada Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining faoliyatini har tomonlama rivojlantirish orqali Ta'limning keyingi bo'g'inlari salohiyatni mustahkamlash mumkinligi aniq belgilab berildi. Xususan, yurtboshimiz Sh.Mirziyoyev maktabgacha ta'lim tizimi haqida quyidagi fikrlarni bejizga bildirmagan edilar: “Aslida, farzandlarimiz tarbiyasida eng asosiy bo'g'in hisoblangan maktabgacha ta'lim tizimining jamiyatimiz hayotidagi o'rni va ahamiyatini hech narsa bilan o'lchab bo'lmaydi. Aynan Maktabgacha ta'lim sohasiga bo'lgan e'tibor mamlakatning ertangi taraqqiyoti uchun mustahkam zamin yaratadi”. Maktabgacha ta'lim mutaxassislari ta'lim tizimida innovatsion g'oyalarni joriy etish zamonaviy bolalar bog'chasini rivojlantirish uchun zaruriy shartdir degan fikrga kelishib olishadi. Moliyalashtirish yuzasidan davlat muassasalari «Maktabgacha tarbiyachiga pul ketayotganda» innovatsion tashkiliy echimlarining kundalik tartibida kiradigan innovatsion tashkiliy echimlarning kunlik tartibiga kiritilishi institutning obro'sini sezilarli darajada oshiradi va rivojlanishning keyingi yo'nalishlarini belgilab Beradi. O'quv jarayonida innovatsion texnologiyalarni joriy etish Psixofizik yosh Xususiyatlarini hisobga olgan holda, maktabgacha tarbiyachilar tomonidan har doim ijobiy seziladi, ular faoliyatni osongina o'zgartiradilar. O'z navbatida, tashabbus pedagogik kompozitsiya Ota-ona jamoatchiligi, bolalar bog'chasini o'quvchilarning Oilalari bilan o'zaro ta'siri mexanizmlarini

takomillashtirish zarurati, shuningdek, muhim ahamiyatga ega. Mutaxassislarning ta'kidlashicha, shtatlardagi innovatsion texnologiyalar nafaqat mumkin, balki ehtiyoj ham. Biroq, buni yodda tutish kerak. Pedagogik texnologiyalar Maktabgacha bolalarning o'quv jarayonida qo'llanilishi mumkin, bir nechta qat'iy talablar berildi. Bularga quyidagilar kiradi. Kontseptuallik, o'quv jarayoni ma'lum ilmiy tushunchaga asoslanishi kerakligini anglatadi. Tizimga tegishli texnologiyalar, bu texnologiyalar tizimga xos bo'lgan barcha belgilarga ega bo'lishi kerak. Ya'ni, ular yaxlit, mantiqiy va ularning elementlarining tarkibiy qismlari bo'lishi kerak – o'zaro bog'liq. Ishlov berish – pedagogik jamoa muayyan maqsadlarni belgilash, o'quv jarayonini rejalashtirish, ish jarayonida, bir yoki boshqa lahzalarni tuzatish imkoniyatini tushunish. kerak. Reprodukuvchanlik – bu talabga nisbatan qo'llaniladigan o'qituvchi shaxsidan qat'i nazar, texnologiyani teng darajada samarali bo'lishi kerak. Maktabgacha yoshi – bu bolaning atrofida dunyoni faol o'rganadigan davr. Maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining psixologik rivojlanish xususiyatlariga ega. Yurish boshlaganida, bola juda ko'p kashfiyotlar qiladi, xonada, ko'chada, bolalar bog'chasida joylashgan narsalar bilan tanishadi. Turli narsalarni yig'ish, ularni o'rganish, Mavzudan kelib chiqqan tovushlarni tinglash, bu ob'ektning qaysi fazilatleri va xususiyatlari borligini biladi. Ushbu davrda bolaning ingl. -figurativ va ingl. Effektiv fikrlash shakllari yaratilgan. 5-6 yoshligida bola, shimgich kabi, barcha ma'lumotlarni so'radi. Olimlar ushbu yoshlik davrida bolaning bu ma'lumotni esga olishini, bundan keyin u hayotda hech qachon eslamasligini isbotladi. Bola ufqlarini kengayтира oladigan Har qanday narsaga qiziqish uyg'otadigan davrdir va bu uning atrofidagi dunyoni qo'llab-quvvatlaydi. Umuman olganda, maktabgacha yoshdagi yoshlar xotirjamlik hissi bilan ajralib turadi. Ularning kichik sabablarga ko'ra ziddiyatlari va kuchli affektiv epizootiyalari yo'q. Biroq, bu bolaning hissiy hayotining to'yinganligi pasayadi degani emas. Axir, Preschooler kuni juda ko'p his-tuyg'ularga to'lib ketadi, shuning uchun kechqurun bola charchagan va to'liq charchash uchun keladi. Bu davrda hissiy jarayonlarning tuzilishi ham o'zgaradi. Ilgari motorli va vegetativ reaksiyalar maktabgacha yoshdagi bolalarda saqlanib qolgan emotsional jarayonlarga kiritilgan, ammo hissiyotlarning tashqi ifodasi Yanada cheklangan shaklga ega bo'ladi. Maktab o'quvchilari nafaqat bugungi kunda Qilayotgan ishidan, balki kelajakda nima qilishidan ham xafa bo'lib, xursand bo'lishadi. Presedrga tegishli bo'lgan har bir narsa – rasm, o'yin, qolib tuzish, onaga yordam berish, Uy ishlarini bajarish – yorqin hissiy rangga ega bo'lishi kerak, aks holda narsalar tezda yiqilay yoki umuman bo'lmaydi. Chunki bu yoshdagi bola unga qiziq bo'lmagan ishni bajarolmaydi. Bu asrda, maktabgacha tarbiyachilarning boshqalarga va o'zlariga bo'lgan. Munosabati muhim ko'rsatkichdir. Maktabgacha

yoshdagi bolalar ko'pincha kamchiliklarini tanqid qilishadi, tengdoshlariga shaxsiy xususiyatlar beriladi, bolalar va Kattalar o'rtasidagi munosabatlar, shuningdek, kattalar va kattalar o'rtasidagi Munosabatni qayd qiladi. Biroq, ota-onalar bolalarga misol bo'la oladi. Shuning uchun, ota-onalar bolaga ijobiy ma'lumotni kiritish, shaxsiy yoki intellektual ma'lumot bo'lsin. U bolaga qo'rquv, xavotir va haqoratni keltirmasliklari kerak. Tizimida an'anaviy yo'nalishdagi mashg'ulotlar sistemasiga e'tibor berilganda, bu faoliyatda tarbiyachi obyekt bola subyekt rolini o'ynagan edi. Ya'ni, bola faqatgina tinglovchi, tarbiyachi notiq sifatida gavdalangandi. Ammo barcha tajribalar ta'lim berishdagi bunday harakatlar samarali bo'la ololmasligini tasdiqladi. Natijada ta'limni samaraliligini belgilay oladigan yondashishlarni yuzaga keltirish zarurati tug'ildi. Shuning uchun texnologik nazariyaning vujudga kelishi Uchun turtki bo'ldi. Har qanday yangilik ehtiyoj natijasida yuzaga keladi. Ehtiyoj Qanchalik yuqori bo'lsa, uning samaradorlik darajasi ham ko'tarilaveradi. Ta'lim Innovatsiyalari deyilganda, ko'z oldimizda albatta yangi pedagogik texnologiyalar gavdalanadi. Pedagog ta'lim jarayonini innovatsiyalashda texnologiyalarni qo'llashni nazarda tutadi. Innovatsiya yangilik kiritish bo'lsa, texnologiya – mahorat, san'at Sifatida gavdalanib, innovatsion texnologiyalar yuzaga keladi. Demak, tarbiyachining innovatsion faoliyati, bu uning pedagogik mahorati belgisidir. Mahorat qanchalik yuksalishda bo'lsa, novatorlikka aylanib boradi. Innovatsion texnologiyalardan foydalana olish uchun tarbiyachi-pedagog

Quyidagi bilimlarni o'zida mujassamlantirishi lozim:

- AKT bo'yicha bilim, ko'nikma va malakaga ega bo'lishi;
- Yangi pedagogik texnologiyalar bo'yicha xorijiy tajribalardan boxabar Bo'lishi;
- Ta'lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalar yoshiga mos keladigan

Didaktik o'yinlar, interfaol usullarni tanlay bilish qobiliyati;

- Ilg'or pedagogik yangilanayotgan g'oyalar bilan tanishib borish;
- Bilimlarning ko'nikma va malakaga aylantirish asosida o'z kasbiy

Pozitsiyasini shakllantirib borish;

- Ta'limiy faoliyatlarda harakatli o'yinlardan foydalana olish;

- Turli yo'nalishdagi bilimlarni integratsiyalashgan holda amaliyotda O'rgatishga

erishish. Maktabgacha ta'lim muassasasida bolalarning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilishni tashkil etish tartibi va qoidalari, maktabgacha ta'lim muassasasiga bolalarni olib Kelish va olib ketish qoidalari, maktabgacha ta'lim muassasasi binolarida xavfsizlikni tashkil etishga oid talablar, maktabgacha ta'lim muassasasida yong'in xavfsizligini tashkil etishga oid talablar, hudud xavfsizligiga bo'lgan talablar "Maktabgacha ta'lim Muassasalarida bolalarning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilishni tashkil etish tartibi To'g'risida Nizom" bilan tartibga solinadi. Maktabgacha

ta'lim muassasalari –O'zbekiston Respublikasidagi ta'lim muassalarining turi bo'lib, turli yo'nalishdagi Maktabgacha bo'lgan davrdagi umumta'lim dasturlarini amalga oshiradi. Maktabgacha Ta'lim muassasalari 2 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalarni tarbiyalashni, o'qitishni, nazorat qilishni, parvarishlashni va sog'lomlashtirishni ta'minlaydi. Maktabgacha ta'lim muassasasining ish tartibi va u yerda bolalarning bo'lish davomiyligi davlatning Maktabgacha ta'lim sifat va darajasiga bo'lgan talablari, nizom, maktabgacha ta'lim muassasasi va ota-onalar orasida tuzilgan shartnoma, hamda ta'sischilar tomonidan belgilanadi.

“Faoliyatni yangilash 3 bosqichda, ya'ni tayyorgarlik, rejalashtirish va joriy Etish bosqichlarida amalga oshiriladi.” – degan edi mashhur pedagog A.Nikolskaya innovatsion texnologiyalardan asosiy maqsad tarbiyachi va tarbiyalanuvchi O'rtasida do'stona muhitni yaratish, bolalarni yangiliklarga qiziqtirish; o'rganilgan Bilimlarni ijtimoiy sharoitlarda qo'llay olish ko'nikmasiga ega bo'lish, AKT va didaktik materiallarni mavzu bilan uyg'unlashtira olish, ta'limiy faoliyatga nisbatan Munosabatni o'zgartira olish kabilarni aytish mumkin. Innovatsion texnologiyalarning turlari quyidagicha tasniflangan:

- bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim;
- rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari;
- o'yinli ta'lim texnologiyasi;
- loyihaviy ta'lim texnologiyasi;
- muammoli ta'lim texnologiyasi;
- axborot va aloqa vositalaridan foydalanish.

Innovatsion texnologiyalarning har bir turi tarbiyalanuvchilarda faqatgina yangi bilim hosil qilishga xizmat qilibgina qolmasdan, balki ularda har tomonlama rivojlanish mexanizmlarini tarkib toptirishda xizmat qila oladi. Ma'naviy Savodxonligi sust bo'lgan inson hayot davomida uchrashi mumkin bo'lgan qiyinchiliklar oldida esankirab qolishi mumkin. Ayniqsa ommaviy madaniyat unsurlaridan saqlanishda ham ruhiy barkamollikning yoshlikdan shakllantirilishi g'oyatda zarur. Shuning uchun ta'lim innovatsiyalarida tarbiyaviy ta'sir elementlari Uyg'unlashtirilishiga e'tibor beriladi. Shuningdek, innovatsion ta'limiy texnologiyalar qatoriga integral Loyihalashgan faoliyat turini kiritish zarur. Chunki bunday yondashuvga tayanib ko'p tomonlama yaxlit tasavvurlarni shakllantirish mumkin.

XULOSA. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim sohasida ommalashib borayotgan ta'limiy faoliyatlar innovatsion xarakter kasb etmoqda. Maktabgacha yosh davrida o'yin ustuvor ahamiyat kasb etganligi bois, bolalar Bilan interfaol metodlar o'yin tarzida olib boriladi. Tarbiyachilarni innovatsion Ta'limga kirib borishlarida eng maqbul o'yin texnologiyalarini ishlab chiqish va Dastur sifatida joriy etish pedagogik

muammo hisoblanadi. Bugungi kungacha eng ustuvor o'yinlar mazmuniga asoslanib, ularni Takomillashtirish va ta'lim – tarbiyaviy xarakterdagi talablarga moslashgan innovatsion o'yinlar texnologiyasi tuzilib, qo'lanma sifatida barcha maktabgacha ta'lim tashkilotlariga tatbiq etilishi lozim. Ana shunda barcha mutaxassislar bolalar bilan faoliyat olib borishda qiyinchilikka kamroq duch keladilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1, Шохиста Шодиевна. «СУВ ВА ОЛОВ ОБРАЗЛАРИНИНГ АДАБИЙ-ИРФОНИЙ АСОСЛАРИ.» Scientific Impulse 1.4 (2022): 1391-1395.

Nizomova, Shoxista. «Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda tovush Tizimini shakllantirish.» ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. Uz) 1.1 (2020).

, Sh Sh. «Symbolic-Emblematic Expression of Water Bodies and Structures in Modern Poetry.» AMERICAN JOURNAL OF SCIENCE AND LEARNING FOR DEVELOPMENT 1.2 (2022): 126-128.

1. Низомова, Ш. Ш. (2022). СУВ ВА ОЛОВГА МАРОСИМИЙ МУНОСАБАТЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ ШЕЪРИЯТДАГИ ТАЛҚИНИ. Involta Scientific Journal, 1(3), 191-199

4. Низомова, Шохиста Шодиевна. «ВЫРАЖЕНИЕ ОБРАЗОВ В УЗБЕКСКОЙ ПОЭЗИИ.» Проблемы науки 6 (65) (2021): 79-81.

. Sharipova M. B., Nizomova S. S. The artistic image of the image of» water» in The poem //ученый ххi века. – 2018. – №.

.Sh.Sh.Nizomova – Теория и практика современной науки, 2020, modern Poetry

. Sh.Sh. Nizomova Sharia's description of the ceremonial attitude to water- Archive of Conferences, 2020

Низомова Ш. Ш. БАДИЙ ИЖОДДА СУВ ВА ОЛОВ ОБРАЗЛАРИ ГЕНЕЗИСИНННГ ҲАЁТИЙ АСОСЛАРИ //Scientific progress. – 2021. – Т. 2. – №. 7. – С. 1061-1066.

. Shodiyevna, N. S. (2022). The Symbolism of Fire and Water in Poetic Context. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(2), 170-174.

Nizomova, S. S. (2020). MODERN POETRY. In ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ (pp. 89-90).

Nizomova, Shoxista Shodiyevna. «THE SCOPE OF THE TOPICS OF THE SHARIA OF THE INDEPENDENCE PERIOD.» Archive of Conferences. Vol. 4. No. 4. 2020.